

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžo/83/2016
Identifikačné číslo spisu: 1015200493
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1015200493.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančeniča a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci žalobcu: B. Z., nar. XX.XX.XXXX, Z. - L. XXXX, zastúpený: JUDr. Iveta Balalová, advokátka, Ružová dolina 10, Bratislava, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVODPPK/SOC/2015/952/Chr zo dňa 09.01.2015 o príspevku na úpravu rodinného domu, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/72/2015-37 zo dňa 16.02.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/72/2015-37 zo dňa 16.02.2016 p o t v r d z u j e .

Účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5S/72/2015-37 zo dňa 16.02.2016 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVODPPK/SOC/2015/952/Chr zo dňa 09.01.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného“), ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odboru sociálnych vecí a rodiny, oddelenia peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP (ďalej aj len „úrad“) č. BA2/OPPKŤZP/SOC/2014/108074-0007 zo dňa 25.09.2014 (ďalej aj len „prvostupňové rozhodnutie“) o nevyhovení žiadosti žalobcu zo dňa 31.03.2014 a nepriznaní peňažného príspevku na úpravu rodinného domu. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že úrad prvostupňovým rozhodnutím nepriznal žalobcovi peňažný príspevok na úpravu rodinného domu z dôvodu, že požadovaná forma kompenzácie nebola v komplexnom posudku navrhnutá. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol žalovaný napadnutým rozhodnutím. Krajský súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého

rozhodnutia žalovaného, v ktorom sa žalovaný vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom žalovaného ako aj úradu, že žalobcovi nebolo možné priznať peňažný príspevok na úpravu rodinného domu. Ako vyplýva z ustanovenia § 37 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj len „zákon č. 447/2008 Z. z.“), príspevok je možné získať na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže. Žalobca býva v záhradnej chate, ktorej majiteľom je pán V. O., trvale bytom K. XX, M., ktorý žalobcovi zriadil v uvedenej nehnuteľnosti vecné bremeno doživotného bývania. Podľa výpisu z listu vlastníctva č. XXXX . je predmetná nehnuteľnosť špecifikovaná ako záhradná chata, ktorá je charakterizovaná ako pozemok, na ktorom je postavená nebytová jednotka označená súpisným číslom, ktorá slúži na šport a rekreačné účely. Z lekárskeho posudku a posudkového záveru žalovaného vyplýva, že žalobca je v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia odkázaný na úpravu rodinného domu, ale vzhľadom na to, že záhradná chata neslúži podľa výpisu z katastra nehnuteľností ako priestor na bývanie, ale na rekreačné účely a šport, peňažný príspevok na úpravu rodinného domu mu nemohol byť navrhnutý. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že správne orgány dostatočne zistili skutkový stav veci a tento aj po právnej stránke správne posúdili.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca včas odvolanie a žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zruší a vec vráti žalovanému na nové prejednanie a rozhodnutie vo veci. Namietal, že nikde v zákone nie je uvedené, že peňažný príspevok na úpravu rodinného domu alebo bytu sa priznáva len vtedy, ak v komplexnom posudku je forma kompenzácie navrhovaná. V pôvodnom posudku bola miera funkčnej poruchy žalobcu 60% a v novom posudku zo dňa 11.09.2014, urobenom za štyri mesiace, už bola 70%. Z uvedeného je zrejmé, že miera funkčnej poruchy sa u žalobcu zhoršuje. Krajský súd vôbec nebral do úvahy skutočnosť, že žalobca nebol zavolaný na vypracovanie lekárskeho posudku zo dňa 09.12.2014, ani ho nedostal a dozvedel sa o ňom až z napadnutého rozhodnutia žalovaného. Žalobca považoval za podstatné, aby fyzická osoba, ktorej zdravotný stav je posudzovaný posudkovým lekárom, bola pozvaná lekárom na posudkovú komisiu a aby sa mohla vyjadriť k svojmu zdravotnému stavu. Ďalej žalobca namietal, že bolo povinnosťou žalovaného, keď obdržal žiadosť o poskytnutie príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, nielen posúdiť zdravotný stav tejto fyzickej osoby, ale mal si aj overiť všetky relevantné skutočnosti. To znamená, že si mal pripojiť nielen list vlastníctva nehnuteľnosti, kde táto osoba býva, ale si mal ísť aj overiť miesto, aké bývanie to je. Pokiaľ by tak žalovaný postupoval, zistil by, že nehnuteľnosť, v ktorej žalobca býva, spĺňa všetky podmienky rodinného domu, len v katastri nehnuteľností nie je zapísaná ako rodinný dom. Žalobca má v nehnuteľnosti trvalý pobyt a táto nehnuteľnosť je celoročne obývatel'ná, má elektrinu, vodu a žalobca uhrádza všetky mesačné platby. V predmetnej nehnuteľnosti má žalobca aj právo doživotného bývania a užívania. To znamená, že ak v nej má aj trvalý pobyt, táto nehnuteľnosť je postavená na roveň rodinného domu, lebo inak by nezískal trvalý pobyt. Žalobca nevlastní inú nehnuteľnosť, kde by mohol bývať. Taktiež nemá finančné prostriedky, aby mohol ísť bývať do zariadenia sociálnych služieb, lebo tam musí platiť mesačne viac, ako je jeho mesačný dôchodok. Okrem toho, jeho zdravotný stav sa neustále zhoršuje a tým mu odpadá možnosť privyrobiť si a zamestnať sa aj keď len na čiastočný úväzok. Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. V tomto prípade tak neurobil ani žalovaný, ani úrad, lebo sa uspokojili s tvrdením, že žalobca býva v chate, ktorá je podľa katastrálneho zákona určená na rekreačné účely. Žalobca vo všetkých podaniach uvádzal, že býva v chate, ktorá je murovaná, celoročne obývatel'ná, má tam trvalý pobyt a doživotné právo užívania. Žije len z invalidného dôchodku, nemá iných príbuzných, ktorí by sa o neho postarali a vzhľadom na jeho zhoršujúci sa zdravotný stav potrebuje upraviť bývanie v nehnuteľnosti na bezbariérové, aby tam mohol naďalej bývať. V danom prípade neboli zohľadnené ani dobré mravy, keď bolo jednoznačne preukázané, že jeho zdravotný stav sa neustále zhoršuje. Ďalej žalobca poukázal na to, že zákonodarca v zákone presne stanovil podmienky, za ktorých môže fyzická osoba získať príspevok na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Žalobca tieto podmienky spĺňa a napriek tomu mu predmetný príspevok nebol poskytnutý. Zákonodarca uvádzal v zákone, že príspevok sa poskytuje na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže. Chata tam nebola uvádzaná z dôvodu, že všeobecne chaty neslúžia na trvalý pobyt, čo však nie je prípad žalobcu.

Tento má trvalý pobyt v murovanej chate, ktorú síce nevlastní, ale má tam doživotné bývanie. Žalobca by týmto spôsobom chcel predísť situácii, že by musel pre zlý zdravotný stav ísť bývať do hospicu.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu. Namietal, že žalobca sa v odvolaní proti rozsudku krajského súdu zameril na skutočnosti, ktoré sú podľa názoru žalovaného nedôvodné. Žalovaný sa náležite vyjadril ku všetkým námietkam žalobcu. Ďalej citoval § 37 ods. 1 a § 55 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z. a uviedol, že požadovaná forma kompenzácie nebola navrhnutá z dôvodu, že žalobca býva v záhradnej chate, ktorej majiteľom je pán V.. Táto chata podľa výpisu z listu vlastníctva č. 4168 je nehnuteľnosťou špecifikovanou ako záhradná chata, ktorá je charakterizovaná ako pozemok, na ktorom je postavená nebytová jednotka označená súpisným číslom a slúži na šport a rekreačné účely. Z lekárskeho posudku a posudkového záveru žalovaného vyplýva, že žalobca je v dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia odkázaný na úpravu rodinného domu, ale vzhľadom na to, že záhradná chata neslúži podľa výpisu katastra ako priestor na bývanie, ale na rekreačné účely a šport, peňažný príspevok na úpravu rodinného domu mu nemohol byť navrhnutý.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno vyhovieť.

Nebolo sporné, že žalobca je považovaný za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Sporným medzi účastníkmi bolo posúdenie nároku žalobcu na peňažný príspevok na úpravu rodinného domu.

Podmienky pre priznanie peňažného príspevku na úpravu bytu, peňažného príspevku na úpravu rodinného domu alebo peňažného príspevku na úpravu garáže s cieľom dosiahnuť ich bezbariérovosť a zvýšiť schopnosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím premiestňovať sa, orientovať sa, dorozumievať sa alebo zabezpečiť si sebaobsluhu, upravuje § 37 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. Tento peňažný príspevok je možné poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. odkázaná na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže. Tento peňažný príspevok možno poskytnúť aj vtedy, ak sa odstránením bariér umožní alebo uľahčí premiestňovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Peňažný príspevok na úpravu bytu alebo rodinného domu možno v zmysle § 37 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z. z. poskytnúť, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím má v byte alebo v rodinnom dome trvalý pobyt. Z uvedeného vyplýva, že priznanie peňažného príspevku na úpravu bytu alebo rodinného domu je podmienené jednak preukázaním skutočnosti, že žiadateľ o peňažný príspevok má v byte alebo v rodinnom dome, na úpravu ktorého sa príspevok poskytuje, trvalý pobyt a zároveň je podmienené aj navrhnutím tohto príspevku v komplexnom posudku.

Odvolací súd zároveň konštatuje, že požadovaný peňažný príspevok nie je nárokovou dávkou sociálnej pomoci, nakoľko ide o fakultatívnu dávku sociálneho zabezpečenia. Správny orgán je oprávnený uvážiť, za akých okolností a ktorému subjektu ho poskytne, pokiaľ sú splnené zákonom stanovené predpoklady. Nárok na uvedenú kompenzáciu vzniká iba potom, ak o jej priznaní právoplatne rozhodne príslušný orgán. Rozhodnutia založené na voľnej úvahe správneho orgánu by mohol súd zrušiť len vtedy, keby odporovali obsahu spisov, zásadám logického myslenia či inak by vybočovali z medzí a hľadísk stanovených zákonom (§ 245 ods. 2 O.s.p.). Takéto pochybenia však v danej veci zistené neboli.

Podkladom rozhodnutia o peňažnom príspevku je komplexný posudok (§ 55 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z. z.), vypracovaný na účely kompenzácie podľa § 11 ods. 11 tohto zákona, ktorý musí podľa § 13 ods.

9 zákona č. 447/2008 Z. z. obsahovať záver, či fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je odkázaná na poskytnutie peňažného príspevku na úpravu bytu alebo rodinného domu. Komplexný posudok vypracúva posudkový lekár, ktorý pri vykonávaní lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje s lekárom so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore a sociálnym pracovníkom príslušného orgánu.

V prejednávanej veci odvolací súd zistil, že rozhodnutím úradu č. BA2/OPPKŤZP/SOC/2014/108080-0002 zo dňa 15.05.2014 bola zamietnutá žiadosť žalobcu zo dňa 31.03.2014 o poskytnutie peňažného príspevku na úpravu rodinného domu. Predmetné rozhodnutie bolo zrušené rozhodnutím žalovaného č. UPS/US1/SSVODPPK/BEZ/2014/20075/Rk zo dňa 26.06.2014 a vec bola vrátená úradu na ďalšie konanie. V novom konaní bol podkladom pre vydanie prvostupňového rozhodnutia komplexný posudok úradu č. BA3/PPČ/SOC/2014/108372/KP/73-74/Dul zo dňa 11.09.2014, z ktorého vyplýva, že miera funkčnej poruchy žalobcu je 70% a považuje sa za osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, avšak peňažný príspevok na úpravu rodinného domu mu nebol navrhnutý. Žalovaný pred vydaním napadnutého rozhodnutia doplnil dokazovanie o lekársky posudok zo dňa 09.12.2014, avšak nevidel dôvod na vypracovanie nového komplexného posudku, nakoľko sa stotožnil s komplexným posudkom posudkového lekára úradu zo dňa 11.09.2014.

Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že žalobca žiadal o poskytnutie peňažného príspevku na úpravu záhradnej chaty, v ktorej má nahlásený trvalý pobyt, a to za účelom dobudovania bezbariérových prístupov, ktoré by mu uľahčili presuny do domu. Vlastníkom záhradnej chaty je pán V. trvale bytom K. XX, M., ktorý žalobcovi zriadil v predmetnej chate vecné bremeno doživotného bývania a užívania nehnuteľnosti. Z výpisu z listu vlastníctva č. XXXX odvolací súd zistil, že táto nehnuteľnosť je popísaná ako záhradná chata na parcele č. 3893/5 o výmere 17 m². Neslúži teda ako priestor na bývanie (ide o nebytovú jednotku), ale je určená na rekreačné účely a šport.

V súvislosti s posúdením splnenia podmienok na priznanie nároku na peňažný príspevok na úpravu rodinného domu považoval odvolací súd za potrebné poukázať na to, že zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov umožňuje, aby si občania mohli nahlásiť trvalý pobyt aj v stavbe určenej na individuálnu rekreáciu. Za účelom prihlásenia trvalého pobytu v stavbe určenej na individuálnu rekreáciu nie je ani potrebné meniť druh a účel stavby, nakoľko trvalý pobyt má iba evidenčný charakter. Nemožno však súhlasiť s tvrdením žalobcu, že prihlásenie trvalého pobytu v záhradnej chate túto nehnuteľnosť stavia na roveň rodinného domu, nakoľko ako už odvolací súd uviedol, prihlásenie občana na trvalý pobyt spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území Slovenskej republiky slúži na evidenciu občanov, ktorých je potrebné evidovať bez ohľadu na druh a účel stavby, v ktorej bývajú.

Napriek tomu, že žalobca má v záhradnej chate prihlásený trvalý pobyt, nespĺnil podmienku na priznanie peňažného príspevku na úpravu rodinného domu z dôvodu charakteru samotnej nehnuteľnosti, ktorá nie je určená na trvalé bývanie, ale ide o záhradnú chatu určenú na rekreáciu. Odvolací súd na jednej strane chápe, že žalobca je s ohľadom na jeho zlý zdravotný stav a finančnú situáciu, ktorá mu neumožňuje zabezpečiť si vlastný byt alebo rodinný dom, nútený bývať v záhradnej chate, ale na druhej strane je povinný rešpektovať dikciu zákona č. 447/2008 Z. z., ktorý pri priznaní nároku na predmetný peňažný príspevok vyžaduje, aby išlo o rodinný dom alebo byt a vylučuje jeho priznanie za účelom úpravy záhradnej chaty odhliadnuc od toho, že v nej žalobca ako žiadateľ má trvalý pobyt a celoročne v nej býva.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 447/2008 Z. z. vyplýva, že účelom tohto zákona je „... upraviť právne vzťahy pri kompenzácii sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia tak, aby sa vytvorili pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím porovnateľné príležitosti v každodennom živote a eliminovali sa bariéry, s ktorými sa stretávajú v oblastiach vymedzených v návrhu zákona s cieľom ochrániť túto skupinu fyzických osôb pred sociálnym vylúčením pri zachovaní ich ľudskej dôstojnosti. V nadväznosti na oblasti, ktoré je možné v návrhu zákona kompenzovať, sú predmetom návrhu podmienky poskytovania jednotlivých peňažných príspevkov.“

Prihliadnuc na zmysel a účel zákona č. 447/2008 Z. z. je zároveň potrebné rešpektovať podmienky poskytovania jednotlivých peňažných príspevkov ustanovených zákonodarcom. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na právny názor Najvyššieho správneho súdu Českej republiky, ktorý v rozsudku č. k. 4 Ads 62/2007-72 zo dňa 21.07.2008 konštatoval, že „... rozsah štátnej sociálnej podpory a vymedzenia okruhu osôb, ktoré môžu pri splnení zákonných podmienok z podpory štátu benefitovať, je záležitosťou sociálnej politiky štátu, teda prioritne moci zákonodarnej, nie moci súdnej. Je na vôli zákonodarcu, akým spôsobom stanoví rozsah a vymedzenie podmienky štátnej sociálnej podpory.“

Odvolací súd v súvislosti so situáciou žalobcu poukazuje na to, že správne orgány ani sudy nemajú snahu účelovo znižovať závažnosť jeho zhoršujúceho sa zdravotného stavu a následných obmedzení, s ktorými sa stretáva aj z dôvodu, že záhradná chata, v ktorej býva, nie je bezbariérová. Aj napriek tomu neostalo správnym orgánom nič iné, ako jeho žiadosť o peňažný príspevok na úpravu rodinného domu zamietnuť z dôvodu, že nebol žalobcovi navrhnutý v komplexnom posudku pre nesplnenie podmienky ustanovenej v § 37 ods. 4 veta prvá zákona č. 447/2008 Z. z., nakoľko záhradná chata neslúži ako priestor na trvalé bývanie. Záver správnych orgánov oboch stupňov o nesplnení zákonnej podmienky pre priznanie požadovaného príspevku vyslovený v prvostupňovom ako aj v napadnutom rozhodnutí žalovaného a rozsudku krajského súdu považoval odvolací súd za zákonný a náležite odôvodnený.

Námietku žalobcu, že nebol predvolaný na vypracovanie lekárskeho posudku zo dňa 09.12.2014, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. V súvislosti s vykonaním posúdenia zdravotného stavu fyzickej osoby bez jej prítomnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane konštatoval (napr. v rozsudkoch sp. zn. 1Sžso 2/2012 zo dňa 10.07.2012 a sp. zn. 1Sžso 3/2014 zo dňa 30.06.2015), že posudkový lekár je v zmysle § 11 ods. 9 zákona č. 447/2008 Z. z. oprávnený vykonať posúdenie zdravotného stavu fyzickej osoby bez jej prítomnosti, avšak pri splnení podmienky (conditio sine qua non), že vopred môže s vysokou pravdepodobnosťou vylúčiť pochybnosti o správnosti diagnostického záveru vyplývajúceho z predloženého lekárskeho nálezu alebo nie je potrebné overiť objektivnosť alebo úplnosť tohto diagnostického záveru. V iných prípadoch posudkový lekár musí vykonať posúdenie zdravotného stavu fyzickej osoby za jej osobnej prítomnosti; opačný postup je zásadnou vadou zaťažujúcou hodnovernosť výsledku posúdenia zdravotného stavu fyzickej osoby. V danej veci neexistovali žiadne pochybnosti o správnosti diagnostického záveru ohľadom zdravotného stavu žalobcu a žalobca ani nepožiadala o to, aby jeho zdravotný stav bol posúdený v jeho prítomnosti.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.